

**Globalizáció és lokalizáció -
Környezettudatosság a mindennapokban
Alsómocsoládon**

**PB
12010**

PB
12010

**Globalizáció és lokalizáció –
Környezettudatosság a mindennapokban
Alsómocsoládon**

Csorba Győző Könyvtár

B 0 0 0 0 4 9 5 8 5 7

Módszertani kiadvány
2012.

Lektorálta: Zöld-Híd Alapítvány, Pécs
Kiadó: Alsómocsoládi Községfejlesztő- és Szolgáltató Nonprofit Kft.

Nyomtatás: SZEC SOX Nyomda, Dombóvár
Felelős vezető: Csonti Zoltán

ISBN 978-963-08-5336-1

45176

Tartalomjegyzék

Előszó	5
Ötlettől a megvalósításig	
Projektmodellező klubok	6
Globalizáció és lokalizáció Alsómocsoládon	6
Képzők képzése	7
Öko-foglalkozás	8
 Globalizáció és lokalizáció	
A globalizáció meghatározása	9
Globális ökológiai problémák	9
Módszerek, munkaformák	10
 Energia	
Minden, ami energia	15
Az energia története	15
Energiaforrások	16
Energiatermelés- és fogyasztás: hatások és megoldási lehetőségek	19
Energiatakarékosság	20
Módszerek, munkaformák	21
 Közlekedés	
Elméleti alapvetés	25
A közlekedés környezeti hatásai, megoldási lehetőségek	26
Módszerek, munkaformák	28
 Hulladék	
Elméleti alapvetés	31
Hulladékfajták	31
Módszerek, munkaformák	34

Vásárlás	
Elméleti alapvetés.....	37
Módszerek, munkaformák.....	38
Összefoglalás.....	42
Felhasznált irodalmak.....	43
Támogatók.....	44

Előszó

Manapság a televízióban, rádióban, újságokban egyre többször hallunk a globalizáció fogalmáról. Ez a világméretű egységesedési folyamat mindenhol jelen van, mindenkit érint. A környezetünkben végbemenő gyors ütemű változásokat is ezzel magyarázzák, és igen, hatással van a természeti és társadalmi jelenségek alakulására, a mindennapi életünkre.

Az Alsómocsoládi Községfejlesztő- és Szolgáltató Nonprofit Kft. az általa nyújtott erdei iskola szolgáltatással és a működtetett szálláshelyekkel egyre több fiatal vonz Alsómocsoládra. A szervezet fontos feladatának tartja, hogy a pihenés ideje alatt is lehetőséget teremtsen a szabadidő hasznos eltöltésére, valamint a településre látogató és az itt élő gyermek- és ifjúsági korosztály tudásának, tapasztalatainak bővítésére. Céljaink közt szerepel, hogy az alsómocsoládi fiatalokat felkészítsük, továbbadható ismeretekkel és tudással gazdagítsuk annak érdekében, hogy tisztában legyenek a globalizáció hatásaival és szervezetünk egyik alapértékével, a környezettudatos magatartással.

A Fiatalok Lendületben Program lehetőséget teremtett arra, hogy a *Globalizáció és lokalizáció – Környezettudatosság a mindennapokban Alsómocsoládon* című projekt keretében fiataljaink megismerjék az Európában tapasztalható globális környezeti problémákat, ezáltal felismerjék az Alsómocsoládon megjelenő környezetkárosító folyamatokat és megtalálják a megoldási lehetőségeket. Emellett fellendítette a helyi közösség társadalmi életét, elősegítve a helyi fiatalok számára a szabadidő hasznos eltöltését.

Ötlettől a megvalósításig

Projektmodellező klubok

Szervezetünk megalakulása óta céljának és feladatának tekinti a fiatalok felkészítését a környezetünkben végbemenő változások kezelésére, alternatív megoldási lehetőségek alkalmazására. Sajnos, szervezett keretek közt eddig nem volt mód arra, hogy a gyermek- és ifjúsági korosztály figyelmét célirányosan a globalizáció okozta társadalmi és természeti változásokra irányítsuk. Problémánkra a TÁMOP 5.5.1 konstrukció keretében megvalósult „SANSZ – Esélyegyenlőségi kísérleti program Baranya megyében” című pályázat jelentett megoldást. A végpontokon – így Alsómocsoládon is – megvalósult Projektmodellező klubok keretében a helyi fiatalok, a program képviselői, valamint a Zöld-Híd Alapítvány munkatársai közösen megálmodták, és megtervezték a *Globalizáció és lokalizáció – Környezettudatosság a mindennapokban Alsómocsoládon* projektet.

Globalizáció és lokalizáció Alsómocsoládon

A program célja, hogy a helyi fiatalok nem formális oktatási módszerek elsajátítása közben ismerjék meg a korunk egyik legnagyobb kihívását jelentő, környezetünk megóvását célzó, tudatos magatartásformákat. A program globális gondolkodásra és lokális szerepvállalásra ösztönöz, a helyi fiatalok ötleteire, igényeire, kreativitására épült. Az elméleti alapokat és gyakorlati ismereteket, tanácsokat egyaránt közvetítő Öko-foglalkozásokat, szakemberek segítségével maguk az alsómocsoládi fiatalok tervezték és valósították meg; a témákkal kapcsolatos ismereteket, módszereket, gyakorlatokat a Képzők képzésén sajátították el. A közösen kiválasztott három téma

(Globalizáció és lokalizáció; Energia és közlekedés; Hulladék és vásárlás) olyan környezetvédelmi kérdéseket tárgyal, melyek hatása közvetlenül megfigyelhető a fiatalok életében. Fontos, hogy a fiatalokban körvonalazódjanak a klímaváltozás, környezetszennyezés, természeti katasztrófák hatására felmerülő problémák, és megfogalmazzák, hogy életvitelükben milyen változtatások megtétele szükséges a fenntartható fejlődés érdekében. Mindennapi életünket megkönnyíti a közlekedés gyors ütemű fejlődése, azonban elfelejtjük ennek káros voltát; épp ezért fontos az egyéni felelősség, illetve az információátadás az egyes közlekedési eszközök, üzemanyagok környezetterhelő illetve környezetkímélő hatásáról. A 21. században egyre nagyobb gondot okoz a vásárlás és a hulladék problémája; ezek azok a területek, melyeken a legkönnyebben tehetünk lépéseket a környezet védelme érdekében, amennyiben átgondoljuk az igényeinket, fogyasztási szokásainkat.

Képzők képzése

A projekt közvetlen résztvevője 6 alsómocsoládi fiatal volt, akik jelen voltak a Projektmodellező klubokon, közreműködtek a pályázat megírásában, népszerűsítették a programot, és megszólították a gyermek- és ifjúsági korosztály tagjait. E mellett háromhavonta (2012. április, június, augusztus) részt vettek a Zöld-Híd Alapítvány székhelyén, a pécsi Öko-Kuckó Interaktív Környezetvédelmi Oktatóteremben tartott Képzők képzésén, ahol az Öko-foglalkozások megtartásához szükséges tudásanyagot sajátították el, valamint megismerték a téma feldolgozását segítő módszertani eszközöket, kreatív és interaktív feladatokat. Az elméleti alapok elsajátítása mellett a prezentáció-készítés alapjaival, a figyelemfelkeltő eszközökkel, valamint a helyes kommunikációval kapcsolatos ismereteket is elsajátították a résztvevők. A témafeldolgozásoknál használható módszereket, munkaformákat a 6 fiatal maga is kipróbálta, majd

közösen értelmezték a tapasztalatokat. A Képzők képzésén szerzett ismeretekre, valamint saját kutatómunkájukra alapozva tervezték meg és állították össze az Öko-foglalkozások tematikáját.

Öko-foglalkozás

Az elméleti alapokat és gyakorlati ismereteket, tanácsokat egyaránt közvetítő Öko-foglalkozásokat, szakemberek segítségével alsómocsoládi fiatalok tervezték és valósították meg. A projektben közvetlenül részt vevő 6 fiatal feladata az volt, hogy felhívják társaik figyelmét a környezettudatos gondolkodás és magatartás fontosságára. A foglalkozások egy-egy téma köré szerveződtek; májusban a globalizáció hatásaival foglalkoztak, júliusban a közlekedés és az energia kapcsolatával, szeptemberben pedig a hulladék és a vásárlás volt a téma. A tematikát úgy állították össze a fiatalok, hogy az elméleti alapok (definíciók, összefüggések, jellegzetességek) prezentálása után a témához illeszkedő módszerek segítségével közösen dolgozzák fel a témaköröket. Az Öko-foglalkozások előnye, hogy a fiatalok interaktív feladatokon keresztül sajátították el a tudásanyagot, így használták kreativitásukat, aktívan részt vettek a folyamatban. A fiatalok a foglalkozásokon közösen alkottak hulladék anyagokból használati tárgyakat, valamint rajzoltakat, ezek a tevékenységek hozzájárultak a kézügyesség fejlesztéséhez.

A következő öt fejezet bemutatja az Öko-foglalkozások során alkalmazott módszereket, munkaformákat és a kapcsolódó ismertanyagot.

Globalizáció és lokalizáció

A globalizáció meghatározása

A globalizáció olyan összetett folyamat, melyet nem lehet egyféleképp meghatározni; ahány ember, annyi definíció. Anthony Giddens például a következőképp fogalmaz: „*A globalizáció a világot átfogó társadalmi kapcsolatok intenzitásának növekedése, amely révén távoli helyek úgy kapcsolódnak össze egymással, hogy az egyik helyen bekövetkező eseményeket sok kilométernyi távolságban lejátszódó folyamatok befolyásolják, és viszont.*”

A globalizációnak több fajtája lehet; beszélhetünk gazdasági, társadalmi, kulturális, nyelvi és információs globalizációról.

Globális környezeti problémák

Levegőszennyezés

Vízszenyezés

Talajszenyezés

Hulladék mennyiségi növekedése

A felsorolt problémák mind hozzájárulnak az általános klímamelegedéshez, a levegőbe jutó üvegházgázok koncentrációja folyamatosan emelkedik, ami fokozza az üvegházhatást. Ennek következménye az átlaghőmérséklet emelkedése, ami hozzájárul a

jéghegyek olvadásához, a tengerszint emelkedéséhez, a gyakori árvizek előfordulásához, valamint az elsivatagosodás folyamatához.¹

Módszerek, munkaformák

Ötletroham a témával kapcsolatban

A foglalkozás elején a téma bevezetéseként megkérjük a fiatalokat, hogy soroljanak fel olyan kifejezéseket, melyek eszükbe jutnak a téma kapcsán; ezek felkerülnek egy csomagolópapírra. A foglalkozás végén újra megvizsgáljuk a csomagolópapírra írt kifejezéseket és felírjuk a közösen megbeszélte és pontosított információkat is, így összegezve témával kapcsolatos tudást.

Előadás, power point diasorozat – közös megbeszélés

A foglalkozás vezetői power point prezentációt tartanak; a fiatalok számára lehetővé kell tenni, hogy menet közben kérdezhessenek; így a elkerülhető a hibás értelmezés és könnyebben rögzülnek az új ismeretek.

Csoportmunka

A foglalkozás során fontos, hogy csoportmunkára is sor kerüljön mivel a tagok meglévő ismeretei összeadódnak, segítve a feladat megoldását, illetve gyakorolják az együttműködést, feladatok kiosztását. A csoportok kialakításánál figyeljünk a résztvevők életkorára; jó, ha nagyjából azonos egy csoporton belül az idősebb é:

¹<http://asztivaniskola.lapunk.hu/tarhely/asztivaniskola/dokumentumok/globalizacio.pdf>

a fiatalabb résztvevők aránya. A csoportalkotásnak több módja lehet; például az 1-2-3-4 elve alapján a témához illeszkedő fogalmakkal is lehet szelektálni (pl. víz-szél-biomassza-atom). Az azonos fogalommal „illetett” fiatalok alkotnak egy csoportot.

„Állati ügy”

Eszközигény: papírkorongok, szerepkártyák, állítások.

Feladat: minden résztvevő kap egy szerepkártyát, melyen egy állat neve szerepel (pl. rozmár, bengáli tigris). A foglalkozás vezetők állításokat olvasnak, melyek kapcsolódnak a biológiai sokféleség témájához. A fiatalok feladata, hogy a kártyájukon szereplő állat helyébe képzeljék magukat, és eldöntsék, vonatkozik-e rájuk az elhangzott állítás. Ha igen, kapnak egy korongot.

Értékelés: megbeszéljük a fiatalokkal, hogy könnyen tudtak-e azonosulni a szereppel, milyen érzés volt? A legtöbb és legkevesebb korongot összegyűjtött fiatal közreműködésével elemezzük adott állat élethelyzetének sajátosságait, beszélünk a megoldási lehetőségekről is.

Egy vírus útja

Eszközигény: történet, szerepkártyák, gombolyag.

Feladat: minden résztvevő kap egy szerepkártyát, amin egy tárgy szerepel (pl. billentyűzet, kilincs, törülköző). A foglalkozás vezetők felolvasnak egy történetet, melyben szerepelnek a fiataloknak kiosztott tárgyak. Ha valaki meghallja a sajátját, megkapja a gombolyagot, melyet tovább kell adnia a következő tárgyat birtokló

személynek. Ahogy bonyolódik a történet, annál sűrűbbek lesznek a gombolyag szálai.

Értékelés: a gyakorlat lényege, hogy a fiatalok meglássák, milyen gyorsan és könnyen terjednek tárgyról-tárgyra a bacilusok és vírusok. A megbeszélés során fel kell hívni a figyelmet az alapos kézmosás fontosságára, valamint eszközeink rendszeres tisztítására.

Globális falu

Eszközigény: állítások

Feladat: elmondjuk a fiataloknak, hogy a következő feladatban állításokat fognak hallani, melyekről nehéz eldönteni, hogy igazak, vagy hamisa-e (Pl.: A globalizáció káros). Két részre osztjuk a termet; egyik oldalra kell állni, ha úgy gondolják, hogy az állítás igaz, a másikra, ha hamis. Arra is van lehetőség, hogy a terem közepre álljanak, vagy közelítsenek az egyik vagy a másik válaszhoz, attól függően, hogy melyikkel tudnak jobban azonosulni.

Értékelés: a játék alatt meg kell válaszolniuk a fiataloknak, hogy miért azt az oldalt választották, nehéz volt-e a döntés, mi okozott nehézséget?

Klima-kommandó

Eszközigény: szerepkártyák, állítások.

Feladat: minden résztvevő kap egy szerepkártyát, melyen valamilyen élőlény szerepel (pl. moha, rozmár, holland orvos). A foglalkozás

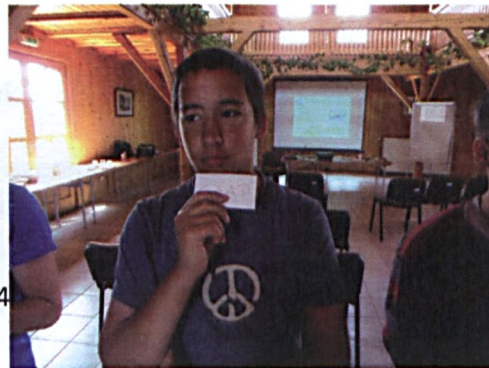
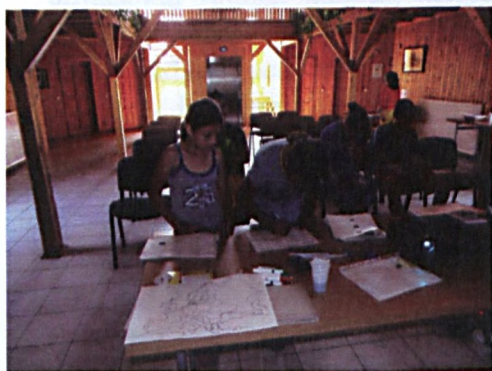
vezetők állításokat olvasnak fel, melyek hatással vannak egyes szereplőkre. Akire vonatkozik, annak előre kell lépnie egyet. Akire nem vonatkozik, az a helyén marad.

Értékelés: megbeszéljük a fiatalokkal, hogy könnyen tudtak-e azonosulni a szereppel, milyen érzés volt? Majd a legelől és a leghátul álló fiatal közreműködésével elemezzük a kialakult sorrendet. Az a legveszélyeztetettebb, aki a legtöbbet lépett előre. Beszélgetünk a veszélyeztetettség elhárításának lehetséges eszközeiről.

„Helyi – érték” - Interaktív előadás

Az alsómocsoládi szennyvíztisztító telep megtekintése, előadás meghallgatása a biológiai szennyvíztisztításról.

Fotók az áprilisi Képzők képzéséről és a májusi Öko-foglalkozásról

Energia

Minden, ami energia

Közvetlen környezetünkben nincs olyan dolog, aminek működéséhez ne lenne szükség energiára. Az emberek energiát használnak a mozgáshoz, játékhoz, növekedéshez, még az alváshoz is. Az állatoknak és a növényeknek is szükségük van energiára a fejlődéshez. A közlekedési eszközeink is az energia által működnek, a hétköznapiak során használt berendezések, gépek előállítására és működtetésére is energiát igényel.

Általános értelemben az energia a változtatásra való képességet jelenti, a fizikában azt a munkamennyiséget jelöli, mellyel egy adott fizikai rendszer a kezdeti állapotból egy új állapotba hozható. Jele: E, az SI mértékegység-rendszer alapján az energia mértékegysége: J (joule). Megjelenési formái többfélék lehetnek, beszélhetünk mechanikai, elektromos, hő, sugárzási, mag és kémiai energiáról.²

Az energia története

Az őskorban az emberek a tűz energiáját használták fel. Az ókorban elterjedt az állati erő használata, amelyet a föld megműveléséhez és a szállításhoz vettek igénybe. Kezdetektől fontos volt a nap, szél és víz energiájának a felhasználása. Az ipari forradalom nagy változásokat hozott; 1776-ban James Watt elkészítette az első gőzgépet, mellyel később gőzhajókat, gőzmozdonyokat működtettek. A kőolaj és a

² Zöld – Híd Alapítvány (2011): Globális nevelés oktatási anyag, Pécs

földgáz felhasználása csak az 1800-as években terjedt el, az 1930-as évektől pedig már atomkísérletek folytak.³

Energiaforrások

Energiaforrásnak nevezünk minden olyan természetbeni fizikai vagy kémiai jelenséget és anyagot (pl.: ásványkincset), melyből energiát tudunk nyerni.

A nem megújuló energiaforrásoknál gondot okoz, hogy a készletek végesek, kimerülnek, illetve károsak a környezetre nézve (légszennyezés, általános klímamelegedés).

A *kőszén* szilárd halmazállapotú fosszilis energiahordozó, mely elhalt növények maradványaiból, nagy nyomás és hő hatására jött létre évmilliók alatt. Kitermelésének módszerei: külszíni fejtés és a mélyművelés. Előnye, hogy segítségével olcsón állíthatunk elő elektromos áramot; hátránya, hogy elégetésekor súlyosan terheljük a levegőt, valamint elégetése hozzájárul a klímaváltozáshoz.

A *kőolaj* folyékony halmazállapotú nem megújuló energiaforrás, mely elhalt tengeri és egyéb vizinövények és állatok maradványaiból évmilliók alatt jött létre. Kialakulásához magas hőmérsékletre, nagy nyomásra, baktériumok jelenlétére és hosszú időre volt szükség. Jelenleg mélyfúrásokkal kerül a felszínre; finomítják, majd csövezetéseken keresztül szállítják. Üzemanyagként használják, emellett a műanyag-gyártás alapanyaga. A finomított kőolaj segítségével elektromos energiát is termelnek. Előnye, hogy könnyen szállítható, és az erőművekben rövid idő alatt nagy mennyiségű energia állítható elő; hátránya, hogy nem megújuló, elégetése súlyosan

³ Zöld – Híd Alapítvány (2011): Globális nevelés oktatási anyag, Pécs

terheli a levegőt. Szállítása tankhajókon is történhet, azonban ez környezetszennyező és drága.

A földgáz szintelen, szagtalan gáz; elhalt növények maradványaiból, nagy nyomás és nagy hő hatására jött létre. Általában kőolajjal együtt nyerik ki a föld mélyéből. A földgáz elégetésével hőt termelnek, ez a hő hozza működésbe a generátort, amely villamos energiát termel. A boltokban árusított propán-gáz, bután-gáz és propán-bután gáz fűtésre és főzésre egyaránt használható. Előnye, hogy egyszerű a szállítása, kismértékű veszteséggel kell számolni, károsanyag kibocsátása kisebb mértékű. Hátránya, hogy elégetése terheli a levegőt. Levegővel keveredve robbanás-veszélyes.

Alternatív energiaforrások: ide soroljuk a megújuló energiaforrásokat illetve az atomenergiát.

A nukleáris energia (atomenergia) az uránércből nyert uránatomok atommagjának meghasadásán alapul. A maghasadás során nagy mennyiségű hő szabadul fel, amit a víz felforralására használnak, a keletkező gőz pedig működésbe hozza a turbinát, a generátor pedig energiát termel. Előnye, hogy egyáltalán nincs légszennyező hatása, valamint olcsó a kinyerése. Hátránya, hogy üzemzavar, emberi hiba esetén nagy területet érintő katasztrófát okozhat, illetve gondot jelenthet a radioaktív hulladék elhelyezése, kezelése is.⁴ Az atomenergiát az alternatív energiaforrások közé soroljuk, mivel nem szennyezi a levegőt, alternatívája lehet a fosszilis energiaforrásoknak, azonban az urántartalékok végesek.

A megújuló energiaforrás előnye, hogy megújul, nem merül ki, illetve felhasználása nem szennyezi a környezetet. A megújuló energiaforrásokra való átállás elősegítené a fenntartható fejlődést.

⁴ <http://www.alternativenergia.net/>

Megújuló energiaforrások: a nap-, a szél-, a geotermikus- és a vízenergia (ezen belül ár-apály energia, hullám energia).

A *napenergia* több formában is felhasználható; a naperőmű működtetésekor a Nap sugarait tükrökkel gyűjtik össze, és a sugarakat speciális tartályra vagy csőre vetítik, melyben az így gőzzé forralt víz turbinákat működtet. A napkollektor egy hőszigetelt, üvegezett dobozszerkezet, mely hőelnyelő bordákat tartalmaz. Általában a házak tetejére szerelik fel őket, hogy meleg vizet állítsanak elő. A napelem olyan eszköz, amely a napsugárzást közvetlenül elektromos energiává alakítja. Hátránya, hogy költséges, nem minden területen térül meg elég hamar beruházás; előnye, hogy nincs környezetterhelő hatása.

A *vízenergia* a víz mozgásából, áramlásából származik, segítségével elektromos áramot termelnek. Előnye, hogy megújuló energiaforrás, használata nem terheli a környezetet; hátránya, hogy nem minden helyszín alkalmas a vízenergia kinyerésére. A vízenergia egyik típusa a tengerpartokon, nyílt tengereken felhasználható a *hullámenergia*. Az energia felhasználásához speciális bójákat, hullámcsapdákat és vízoszlopokat használnak. Az *ár-apály* energia a tenger természetes mozgására épül.

A *szélenergia* is a Naphoz kötött. A mai szélturbinák generátor segítségével elektromos áramot állítanak elő. A szélturbinákat, szélérőműveket célszerű dombvidékre, szeles helyre építeni. Előnye, hogy használata nem jár káros anyag kibocsátással, ugyanakkor függ a széljárástól, nem áll rendelkezésre folyamatosan, működés közben veszélyeztetheti a madarakat, levegőben repülő élőlényeket.

A *geotermikus hő* megújuló energiaforrás, ami a Föld mélyéből származik. Energiaforrásként leggyakrabban hévízforrásokat használnak oly módon, hogy a hőt a felszínre vezetve meleg

levegőként hasznosítják, vagy vizet juttatnak a föld belsejébe, és a hőszivattyúval kinyert forró vizet használják. Fűtésre, meleg víz és elektromos áram előállítására is alkalmas. Előnye, hogy az erőmű működése környezetbarát, valamint folyamatosan rendelkezésre áll. Lehetséges hátrányai: előfordulhatnak gőzkitörések, vízszintsüllyedések, káros anyagok (pl.: ammónia, metán) felszínre kerülése. Magyarország adottságai kedvezőek a geotermikus energia kinyerése szempontjából.

A *biomassza* olyan anyag, mely élő szervezetekből származik, biomassza minden növényi és állati eredetű mezőgazdasági vagy ipari melléktermék és hulladék. A biomassza nemcsak fűtésre, hanem elektromos áram előállítására is hasznosítható, sőt, üzemanyagot is elő tudnak állítani belőle. Feldolgozásának folyamata a következő: darabolás (apritás, őrlés) => tömörítés (pellettálás, brikettálás) => szárítás. A briketté, pelletté préselt biomasszát gőzkazánokban égetik el, a keletkező gőzzel megforgatnak egy turbinát, így hozva működésbe a generátort, amely elektromos áramot termel. Előnye, hogy szén-dioxid semleges; hátránya, hogy az alapanyag szállítása terheli a környezetet, költséges az eljárás.⁵

Energiatermelés- és fogyasztás: hatások, megoldási lehetőségek

Az ipari tevékenység és a közlekedés hatására a légkörben egyre nagyobb mennyiségben vannak jelen az üvegházhatást fokozó gázok, ami hosszútávon klímaváltozást, az átlaghőmérséklet növekedését idézi elő. Az emberiség mennyiségi növekedése, az életmód és igényeink változása sok esetben árt a környezetnek és megakadályozza a fenntartható fejlődést.

⁵ Zöld – Híd Alapítvány (2011): Globális nevelés oktatási anyag, Pécs

A fosszilis tüzelőanyagok felhasználása fokozódó szén-dioxid kibocsátást eredményez, hozzájárulva az általános klímamelegedéshez. Nem kérdés, hogy mindennapi életünk elengedhetetlen feltétele a villamos energia megléte, ugyanakkor arra is figyelmet kell fordítanunk, hogy a fokozódó környezetszennyező hatások miatt a bolygónk, az élőhelyünk válik egy idő után lakhatatlanná.

Mit lehet tenni? Lehet-e egyáltalán valamit tenni? A válasz egyértelmű igen; szükség van az energia-előállítás okozta szennyező hatások csökkentésére. A károsanyag kibocsátás megelőzésének eszköze az energiatakarékosság és az energiahatékonyság, hosszútávon a tüzelőanyag váltás, az alternatív energiaforrásokra való átállás jelenthet megoldást.⁶

Energiatakarékosság

Nemcsak a nagyvállalatok, ipari üzemek tudnak energiatakarékos üzemmódban dolgozni, saját környezetünkben is befolyásolhatjuk fogyasztásunk mértékét. Ehhez nincs szükség drasztikus lépésekre, elegendő az odafigyelés és a tájékozódás. Mindennapjaink hatékonnyá tétele nemcsak a környezet szempontjából fontos, hanem saját költségeinket is csökkenthetjük általa.

Energiatakarékossági tippek:

Mosás: a legtöbb ruhaneműt elég 30 fokon kimosni, ugyanis a legtöbb energiát a víz felmelegítése emészti fel.

⁶ Körmendi Krisztina-Solymosi József (2008): A villamos-energia ellátás zavarának kialakulása és okai a 2003. augusztusi „nagy Észak-amerikai” áramszünet példáján. *Hadmérnök* 3/1

Fűtés és hűtés: a legtöbb energiát a ház fűtésére illetve hűtésére használjuk fel. A vegyes tüzelésű kazánok helyett olcsóbb és tisztább megoldás a pelletkazán, amelyben nagy nyomáson préselt faipari hulladékot, jellemzően fűrészport lehet égetni. Kevesebb káros anyag keletkezik. A rossz szigetelés megnehezíti a téli időszakokat; akár 30%-kal is ronthatja a ház energiahatékonyságát. Fontos, hogy megkeressük a lakás kritikus pontjait, például ajtók, ablakok réseit és orvosoljuk a problémát.

Elektronika: az elektromos háztartási készülékek is sok energiát fogyasztanak, érdemes beszerezni nagyobb központi elosztókat, így nem kell egyesével kihúzni a használaton kívüli vezetékeket. A számítógépeknél érdemes az energiatakarékos megoldásokat használni (hibernálás funkció, a képernyő automatikus kikapcsolása). A televíziót, DVD lejátszót ne hagyjuk stand-by üzemmódban, hiszen így is energiát fogyaszt, a hagyományos villanykörtéket cseréljük ki gazdaságosabb, hosszabb élettartamú LED izzókra.⁷

Ezek a megoldási javaslatok nem igényelnek nagy ráfordítást, viszont csökkentik otthonunk energiafogyasztását.

Módszerek, munkaformák

A Globalizáció és lokalizáció fejezetben ismertetett módszerek közül a következők alkalmazhatóak ennél a témánál is:

Ötletroham a témával kapcsolatban

Csoportmunka,

Power point diasorozat – közös megbeszélés

⁷ <http://www.alternativenergia.hu/sporolasi-tippek-a-haztartasban/44517>

„Takarékos-ház”

Eszközigény: papír, ceruza.

Feladat: csoportmunka keretén belül energiatakarékos tippek gyűjtése az egyes helyiségekhez kapcsolódóan (minden csoport más helyiséget kap: nappali, háló, konyha, fürdő, kert stb.), majd a csoportmunka ismertetése, prezentálása a többieknek. Ezáltal a fiatalok kommunikációja, előadásmódja fejlődik, valamint megtanulnak csoportban, másokkal közösen dolgozni.

Értékelés: a csoporttagokkal megbeszéljük, hogy milyen volt a munkamegosztás, hogyan alakultak a szerepek, elégedettek voltak-e a saját és egymás feladatvégzésével, adódtak-e nehézségek.

Mi minek ad energiát?

Eszközigény: kártyák a tárgyokról, élőlényekről (párban).

Feladat: a csoportoknak az a feladatuk, hogy egymás mellé helyezték azokat a kártyákat, melyek összetartoznak, ahol az egyik energiát ad a másiknak. Ez a feladat is hozzájárul a csoportkohézió kialakulásához, mivel a résztvevőknek közösen hoznak döntést arról, hogy mely kártyák tartoznak össze.

Értékelés: Az előző feladatnál ismertetett módon értékeljük a játékot.

Melyik a kakukktojás?

Eszközigény: kártyák.

Feladat: a kártyákon a témához kapcsolódó fogalmak, eszközök, tárgyak, élőlények találhatóak. A csoportoknak ki kell választaniuk azt a lapot, amelyik nem kapcsolódik a többihez, és meg is kell magyarázniuk döntésüket.

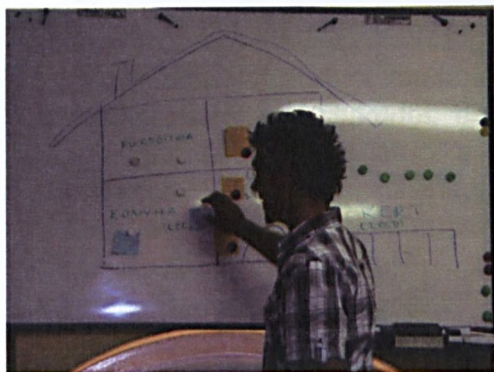
Értékelés: Az előző feladatnál ismertetett módon értékeljük a játékot

Kísérlet az energia témakörében

Eszközigény: napelemes kisautó.

A résztvevők megtekinthetik a napelemes kisautó működési mechanizmusát, maguk is kipróbálhatják a fény-árnyék autóra gyakorolt hatását.

Fotók a júniusi Képzők képzéséről és a júliusi Öko-foglalkozásról

Közlekedés

Elméleti alapvetés

A közlekedés a személyek és áruk szállítására irányuló tevékenység. A közlekedés pályája, közege alapján megkülönböztethető a szárazföldi, vízi, légi közlekedés. Az alapján, hogy mekkora távolságot teszünk meg beszélhetünk városi, helyközi, elővárosi, távolsági, kontinentális és interkontinentális közlekedésről.

Az ősemberek a saját erejükre voltak utalva, gyalog tették meg az előttük álló utat, az ókorban megjelent a szekér, taliga, az emberek az állati erő használata mellett egyre több szerkezetet alkottak meg a távolságok leküzdésére, melyeket folyamatosan fejlesztettek is. A Perzsa Birodalom idejében jött létre az első úthálózat, emellett az ókor a vízi közlekedés szempontjából is jelentősnek bizonyult. Sokáig a vízi közlekedés volt a leggyorsabb módja a nagy távolságok megtételének és a nagy tömegű áru szállításának. Az ipari forradalom a közlekedés szempontjából meghatározó időszak volt, a gőzgép feltalálása után megalkották az első gőzmozdonyt, egyre nagyobb távolságokat lehetett leküzdni, egyre kevesebb idő alatt, illetve a szállított áru mennyisége is növelhető volt. Azonban az újabb eszközök megalkotása, elterjedése a közlekedés környezetterhelő hatását is magával hozta.

A közlekedés környezeti hatásai, megoldási lehetőségek

A járművek károsanyag-kibocsátása nagymértékben hozzájárul a légkörben található, klímaváltozást okozó gázok koncentrációjának növekedéséhez. A légkört veszélyeztető gázok az alábbiak: szén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-oxid és kén-dioxid.

A levegőszennyezés fő kiváltó oka az ipari tevékenység mellett közlekedés. A forgalmas városokban a szennyezett levegő és meghatározott meteorológiai körülmények hatására füstköd, azaz szmog jön létre. A kibocsátott mérgező anyagok asztmát és tüdőödémát okozhatnak. A levegő, a víz és a talaj szennyezése a biodiverzitást is veszélyezteti. Az útépitések hozzájárulnak a zöldterületek pusztításához. Emellett a zajszennyezés sem elhanyagolható.

Környezetvédelmi szempontból az egyik legkárosabb a légi közlekedés, a kerozin elégetése során nagy mennyiségű szén-dioxid kerül a levegőbe. A személygépkocsival történő közlekedés is környezetszennyező, főleg, ha nem figyelünk oda arra, hogy minden ülésen üljön valaki, azaz „tele kocsival” utazzunk.

Mielőtt a kezünkbe kerül, egy-egy termék akár több 10.000 km-t is megtehet. A szállítás környezetterhelő volta mellett a termék minősége is károsodhat, például a gyümölcsöket éretlenül kell leszüretelni. A vízi és a vasúti szállítási mód a legkörnyezetkímélőbb megoldás. Törekedni kell arra, hogy a lehető legkevesebbet kelljen utaztatni egy-egy árut, válasszunk helyi vagy magyar terméket, így csökkentjük a szállításból származó környezetszennyezést!

Ha utaznunk kell, érdemes a közösségi közlekedési (tömegközlekedési) eszközöket igénybe venni; amennyiben erre nincs lehetőség, próbáljunk „tele kocsival” utazni, így a személygépkocsik által kiváltott szennyező hatást csökkentjük. Ha megtehetjük, lakóhelyünkön és környékünkön közlekedjünk gyalog vagy kerékpárral.

Hosszútávon az alternatív üzemanyagok elterjedése jelenthet megoldást: bio üzemanyagok, a hibridtechnológiás járművek és az elektromos autók.

A bio üzemanyagokat biomasszából állítják elő; halmazállapotuk lehet: szilárd, cseppfolyós vagy gáznemű. A bio etanol egy motoralkohol, mely üzemanyag helyettesítőként is használható, vagy keverhető benzinnel. Alapanyaga a kukorica és a cukorrépa. Alkalmazása szén-dioxid semleges, azaz annyi szén-dioxidot bocsát ki elégetése során, amennyit növényként magába zárt. A biodízel szintén növényi eredetű; repceből, szójából, napraforgóból illetve egyes gabonafajtákból nyerik ki. Használható önmagában, illetve benzinnel keverve.

A hibridtechnológiás járművekben elektromos és hagyományos, belsőégésű motor is található. Felváltott használatuk hozzájárul a káros anyag kibocsátás csökkentéséhez, és kevesebb üzemanyag felhasználásával jár.

Az elektromos autók villanymotorral működnek, a szükséges energiát az akkumulátorból nyerik. A feltöltés ideje hosszadalmas, a járművek beszerzése is költségesebb, mint a hagyományos gépkocsiké. Abban az esetben környezetkímélő, ha a feltöltéshez használt elektromos energia nem fosszilis energiaforrásból származik.⁸

⁸ Zöld – Híd Alapítvány (2011): Globális nevelés oktatási anyag, Pécs

Módszerek, munkaformák

A Globalizáció és lokalizáció fejezetben ismertetett módszerek közül a következők alkalmazhatóak ennél a témánál is:

Ötletroham a témával kapcsolatban

Csoportmunka,

Power point diasorozat – közös megbeszélés

Így közlekedünk

Eszközigény: -

Feladat: meg kell kérni a résztvevőket, hogy mondják el, milyen közlekedési eszközöket használnak mindennapjaikban; hogyan járnak iskolába, szórakozni, vásárolni, hogyan közlekednek a faluban. Miután mindenki ismertette saját szokásait, a foglalkozás vezetői megkérik a résztvevőket, hogy nevezzék meg azt a személyt, aki a leginkább környezetbarát módon közlekedik. Beszéljük meg, hogy miben lehetne követni a példáját? Melyik közlekedési forma a legkevésbé környezetbarát, mivel lehetne helyettesíteni?

Értékelés: a foglalkozás vezetői elmondja a saját gondolatait az elhangzottakkal kapcsolatban, illetve számadatokat, érdekességeket oszt meg a résztvevőkkel.

Autó-vonat-hajó?

Eszközigény: -

Feladat: meg kell kérni a résztvevőket, hogy mondják el, milyen közlekedési eszközzé változnának, ha lenne rá lehetőségük. Azt is meg kell indokolniuk, miért esett az adott eszközre a választásuk. Beszéljük meg, hogy melyik jármű környezetbarát, és miért. A feladat lehetőséget teremt arra, hogy a fiatalok ismeretei bővüljenek, gyakorolják az ok-okozati összefüggések értelmezését.

Az út néhol megszakad

Eszközigény: kártyalapok.

Feladat: minden résztvevőnek kiosztunk egy kártyát, amin szerepel egy közlekedési eszköz. Ezután megkérjük őket, hogy memorizálják a nevet, majd fogják meg egymás kezét, alkossanak egy egyenest. Elmondjuk nekik, hogy állításokat fognak hallani, melyek kapcsolódnak a kiosztott közlekedési eszközökhöz. Az a feladatuk, hogy egy lépést tegyenek előre, ha vonatkozik rájuk az állítás. Ha nem, akkor egy helyben kell maradniuk. A feladat végén, a legelől álló játékos lesz a leghatékonyabb közlekedési eszköz, a leghátul álló pedig a legkevésbé.

Értékelés: meg kell beszélni a fiatalokkal, milyen érzés volt közlekedési eszközként funkcionálni, használják-e adott járművet, és szívesen utaznak-e vele. Majd a legelől és a leghátul álló fiatal közreműködésével elemezzük adott jármű jellegzetességeit, Megbeszéljük, hogy a közlekedési eszköz hatékonysága (sebesség, biztonságosság) hogyan kapcsolódik a környezetterhelő hatásához.

Fotók a júliusi Öko-foglalkozásról

Hulladék

Elméleti alapvetés

A hulladék az ember élete, termelő- és fogyasztó tevékenysége során létrejövő anyag, mely keletkezési helyén feleslegessé vált; nem használható fel többé, azonban további kezelést igényel.

Keletkezés helye szerint lehet ipari vagy települési, halmazállapota szerint szilárd, légnemű, folyékony, a következő részben a szilárd halmazállapotú lakossági hulladék problémáját tárgyaljuk.

Hulladéknak nevezzük azokat az anyagokat, melyek szelektíven gyűjthetők, másodnyersanyagként szolgálnak, a szemét nem hasznosítható újra, de kezelést igényel.

A szelektív gyűjtés során anyag fajtánként válogatva, tisztítva, lapítva kell elhelyezni a hulladékot a szelektív gyűjtő sziget konténereiben vagy a lakossági hulladékudvar kijelölt területén.

Hulladékfajták

Papírhulladék: a papír természetes eredetű, viszonylag gyorsan lebomló anyag, ezért környezetbarátnak tekinthető, azonban a fák kivágása környezetterhelő. Megoldást jelenthet az újrapapír használata, mivel ennek alapanyaga a szelektíven gyűjtött papír. Fontos továbbá, hogy takarékoskodjunk a papírral, ne fogadjuk el a szórólapokat, helyette tájékozódjunk az interneten, valamint a feleslegessé vált papír alapú tárgyakat dobjuk a kék színű konténerbe. Az újrapapír előállítására, amellyel együtt védi a fákat, negyedannyi víz és feleannyi energia felhasználását igényli. A szelektíven gyűjtött papírokat először szétválogatják, majd bálázzák, végül vízzel

nedvesítik és előállítják a félkész papírterméket. Az ezzel az eljárással készült újrapiapír színe szürkés. 1 tonna szelektíven gyűjtött papír 10-17 fa életét menti meg.

Műanyag hulladék: a műanyag kőolajból készülő, adalékok hozzáadásával, mesterségesen előállított anyag. A környezetben rendkívül lassan bomlik le, elégetése során veszélyes anyagok szabadulnak fel. Megoldást jelent, ha minél kevesebb műanyag tárgyat vásárlunk, nem fogadjuk el vásárláskor a műanyag szatyrot, helyette vászonszatyrot tartunk magunknál. A műanyag palackokat többször is felhasználhatjuk, illetve, kreatív módon újrahasznosíthatjuk, például ékszerek, háztartási eszközök készíthetünk belőle. Ha feleslegessé vált egy műanyag tárgy, dobjuk a sárga szelektívgyűjtő konténerbe! A műanyag szelektíven gyűjthető, de ha mégis a személtrepre kerül, lebomlásához, fajtától függően, 100-1000 év szükséges. A szelektíven gyűjtött műanyagot szétválogatják, tömörítik, bálázzák, majd tisztítás után olvasztják, palackokat, ládákat vagy ruhákat készítenek belőle.

Üveghulladék: az üveg homokból, mészkő és dolomit hozzáadásával készülő törékeny anyag. Üveg termékek vásárlása esetén érdemes a betétdíjasokat beszerezni. A befőttes üvegeket többször is felhasználhatjuk, a feleslegessé vált üveget dobjuk a zöld konténerbe. A szelektíven gyűjtött üvegeket összetörik, mágnes segítségével eltávolítják a fém kupakokat, majd tisztítás után összezúzzák és olvasztják. Ez az eljárás energiatakarékosabb, mint új üveget készíteni, és az alapanyag is adott hozzá.

Fémhulladék: a fémek alapanyagai az ércek (pl. vasérc, bauxit, rézérc), amelyeket a föld mélyéből bányásszák, vagy külszíni fejtéssel termelik ki, a vas a legelterjedtebb fém a Földön. A fémből készült csomagolóanyagok közül az italos- és konzervdobozokat, zárókupakokat dobjuk a fémhulladék konténerbe. A

térfogatcsökkentés céljából a dobozokat érdemes összepréselni, a konzervdobozokat pedig kiöblíteni. A festékekkel, egyéb vegyszerrel szennyezett fémdobozok hulladékudvarokban vagy a veszélyes hulladékgyűjtő akciók alkalmával adhatók le. A szelektíven gyűjtött alumíniumot újrahasznosítják, fontos másodnyersanyag válik belőle, emellett az acél ércből történő előállításához képest 13-szor kevesebb energia befektetését igényli.

Zöldhulladék: háztartásunkban, kertünkben keletkező természetes eredetű hulladék, például gyümölcshéj, gyümölcs és zöldség maradáka, levél, faág, lenyírt fű, gally, növény nyesedék teaűfű, kávézacc, tojáshéj, hamu, faforgács. A zöld hulladék komposztálható, a természetes eredetű konyhai, kerti hulladékokból a növények számára hasznos, magas humusz tartalmú komposzt (növényi eredetű trágya) keletkezik, emellett csökkenti a hulladék mennyiségét.

Veszélyes hulladék: azok a hulladékok, melyek az élővilágra, az emberre nézve közvetlenül vagy közvetve károsak, és fokozott veszélyt jelentenek. Például az akkumulátor, a száraz elem és a gyógyszer. A veszélyes hulladék a lakossági hulladékudvarban helyezhető el, így gondoskodunk az ártalmatlanításáról. A kisméretű akkumulátorok és elemek begyűjtési hálózata is egyre bővül, egyre több műszaki üzlet, áruház, mobiltelefon márkakereskedés helyez ki gyűjtőládát. A gyógyszerek leadása a gyógyszerházakban történhet, valamint az egészségügyi intézményekben kihelyezett gyógyszerhulladék gyűjtő dobozban.⁹

⁹ <http://kornyezetbarat.hulladekboltermek.hu/>

Zöld – Híd Alapítvány (2011): Globális nevelés oktatási anyag, Pécs

Módszerek, munkaformák

A Globalizáció és lokalizáció fejezetben ismertetett módszerek közül a következők alkalmazhatóak ennél a témánál is:

Ötletroham a témával kapcsolatban

Csoportmunka,

Power point diasorozat – közös megbeszélés

Felismered?

Eszközigény: címkével ellátott kukák (szelektív konténerek mintájára), különböző anyagú hulladékok, kendő.

Feladat: a résztvevők csapatokban hajtják végre a feladatot. Minden csoport kiválaszt maga közül egy fiatalot, akinek a foglalkozás vezető beköti a szemét, majd elmondja neki, hogy csukott szemmel, tapintására hagyatkozva kell kitalálnia, hogy az adott tárgynak mi az alapanyaga. Ezután a csapattagok irányításával, bekötött szemmel kell megtalálni a megfelelő konténert és bedobni a hulladékot. A feladatnak több célja van: egyrészt fejleszti a fiatalok kommunikációs és együttműködési készségét, kreativitását, másrészt segít elsajátítani a témához kapcsolódó alapvető ismereteket.

Értékelés: először a bekötött szemű fiatalokat kérjük meg arra, hogy osszák meg a többiekkel érzéseiket a feladattal kapcsolatban; milyen volt bekötött szemmel játszani, hogyan tudtak tájékozódni, könnyű volt-e az instrukciók alapján megtalálni, majd egyedül felismerni adott

tárgy anyagát? Bevonjuk a beszélgetésbe a többi csoporttagot is: hogy sikerült közösen megoldani a feladatot, mi okozott nehézséget?

Közös kézműves alkotás hulladékból

Eszközigény: hulladék anyagok (pl.: kimosott joghurtos doboz, PET palack, újságpapír), olló, ragasztó, szigetelő szalag, tépőzár, ceruza, toll.

Feladat: a fiatalok csapatokba szerveződve alkotnak az előkészített anyagokból egy „hulladékszobrot”. A feladat során fejlődik a résztvevők kreativitása, kezűgyessége, megismerik saját szerepüket a csoporton belül, fejlődik problémamegoldó- és konfliktuskezelő készségük.

Értékelés: a csoportoknak be kell mutatniuk egymásnak az elkészült alkotást, és értékelniük kell a közös munkát. Fontos rákérdezni, hogy a csapatban hogyan alakultak a szerepek, milyen módon történt a feladatok kiosztása.

Fotók a szeptemberi Öko-foglalkozásról és a Kreatív Öko-délutánról

Vásárlás

Elméleti alapvetés

A gazdasági válság hatására a magyar vásárlók sokkal érzékenyebbé és tudatosabbá váltak, ami észrevehető a bevásárlási alkalmak számának és minőségének értékelésénél. Az elmúlt évekhez képest például kevesebbszer megyünk vásárolni. A vásárlási helyszínek megválasztásakor az áru frissessége, az árszínvonal és a választék továbbra is a legfontosabb szempontok, viszont az akciók és promóciók iránt is megnőtt az érdeklődés. A vásárlási gyakoriság csökkenése egyben azt is jelenti, hogy bővült a vásárlók által látogatott boltok köre, egy-egy jó ajánlat, akció kedvéért hajlandók vagyunk tovább is utazni. Hazánkban is kezd elterjedni az online vásárlás, mivel ilyen formában a vásárlás praktikusabb, kényelmesebb, gyorsabb, otthonról intézhető, kérhető házhoz szállítás is.

A gazdaságosság mellett a környezetvédelem szempontjából is fontos megvizsgálni a vásárlás-fogyasztás témáját, néhány tipp a környezettudatos vásárláshoz: mindig vigyünk magunkkal kosarat, vagy textiltáskát. Mellőzzük az előre csomagolt termékeket, vegyünk friss árut, felvágottat, sajtot a csemegepultnál. Kerüljük a kis kiszerezésű árut, mivel több csomagolóanyagot igényel, drágább és környezetterhelőbb az előállítás. Az élelmiszer-beszerzés legjobb helyszíne az őstermelői piac, illetve az internetes rendelés közvetlenül a termelőktől. Így az élelmiszer a legrövidebb utat teszi meg az asztalunkig. Figyeljünk arra, hogy helyi idény zöldséget és gyümölcsöt fogyasztunk. Aki megteheti, válassza a bio-gazdaságból származó termékeket, ahol nem csak a származási hely, de a vegyszermentes gazdálkodás is garantált, keresse a helyi bevásárló közösségeket, termelői piacokat.

Módszerek, munkaformák

A Globalizáció és lokalizáció fejezetben ismertetett módszerek közül a következők alkalmazhatóak ennél a témánál is:

Ötletroham a témával kapcsolatban

Csoportmunka,

Power point diasorozat – közös megbeszélés

„Reklám vadászat”

Eszközigény: reklámfilmek, projektor, laptop, hangfal.

Feladat: a résztvevőknek vetítünk különböző témájú reklámfilmeket. Az ő feladatuk az, hogy elmondják melyik reklám hatott rájuk leginkább, milyen módszereket figyeltek meg, az adott trükk hogyan éri el hatását. A feladat során fejlődik a fiatalok kommunikációs készsége, képessé válnak arra, hogy a felismerjék a reklámok eszközeit, trükkjeit.

A tudatos vásárlók 12 pontjának feldolgozása

Eszközigény: papír, ceruza, a tudatos vásárlók 12 pontja.

Feladat: a fiatalok önállóan értelmezik a 12 pontot, és kiválasztjuk a számukra legérdekesebbet, legtanulságosabbat. A feladat megoldása során a résztvevők bemutatják egymásnak a feladat megoldását,

értékelik saját szokásaikat, és megfogalmazzák a helyes és követendő utat.

Értékelés: minden fiatalnak lehetőséget kell adni arra, hogy elmondja a feladattal kapcsolatos tapasztalatait, véleményét. Fontos, hogy a foglalkozásvezető összefoglalja a feladat végén a követendő szabályokat, helyi lehetőségeket.

A tudatos vásárlók 12 pontja:

1. A pénzeddel szavazol!

Döntsük el, hogy melyik céget akarjuk támogatni, melyiket nem!

2. A szemét a legdrágább!

A csomagolás drága, kerüljük el, amit tudunk!

3. Cetti

Mindig készítsünk listát vásárlás előtt, így ellenállhatunk a felesleges termékek csábításának!

4. Helyben

Vásároljunk piacon, helyi boltokban, ezáltal a helyi gazdaságot támogatjuk!

5. Mennyi műanyagot viszel haza?

Vigyünk magunkkal bevásárlószatyrot, ne fogadjunk el műanyagszatyrot!

6. Keresd az eredetit!

Fontos, hogy a vegyszerekkel kezelt termékek helyett keressük a természetest!

7. Olvasd el a címkéket!

Tájékozódjunk a termékek eredetéről, összetételéről!

8. Erőszakmentes szépség

Válasszuk az állatokon nem tesztelt kozmetikumokat!

9. Tartós használat!

Vásároljunk olyan terméket, melyet hosszan használhatunk, így kevesebb hulladék keletkezik!

10. Frisset

Hazai gyümölcsöt, zöldséget válasszunk!

11. Helyi termékeket vegyél!

Ne feledjük, hogy hazai termékek a szállításuk során kevésbé szennyezik a környezetet!

12. Nem mindegy!

Ha nincs is tökéletes termék, válasszuk azt, amelyik a leginkább környezetkímélő!

Fotók a szeptemberi Öko-foglalkozásról

Összefoglaló

A *Fiatalok Lendületben Program* keretében megvalósult *Globalizáció és lokalizáció – Környezettudatosság a mindennapokban Alsómocsoládon* című projekt lehetővé tette, hogy a településen élő gyermek- és ifjúsági korosztály tagjait megismertessük a környezettudatos magatartás fontosságával, és a tudatos életforma alapjaival. Az Öko-foglalkozásokon részt vett fiatalok számára power point bemutatóval, játékos feladatokkal és kézműves foglalkozásokkal készültünk, hogy, érthetővé, könnyen elsajátíthatóvá tegyük a témákat.

Általánosságban elmondható, hogy a programba bevont fiatalok nyitottak voltak az új ismeretek befogadására, szívesen vállaltak szerepet a csoportfeladatok megoldásánál, egyénileg is aktívak voltak. 20 résztvevő bevonása, koordinálása valamint a foglalkozások tematikájának követése odafigyelést és folyamatos jelenlétet igényelt a 6 önkéntes fiattól, akik saját tudástökéjük bővítése mellett tréneri helyzetekkel is megismerkedtek.

Mennyire volt hatékony a program? Eredményeinek hosszútávon lesznek megfigyelhetőek, hiszünk abban, hogy a résztvevők felnőttként, környezettudatos polgárként a megszerzett ismeretekre alapozva formálják községünk mindennapjait.

Felhasznált irodalmak

Fidrich Róbert (2002): *Globalizáció és környezet*. Globalizáció füzetek 1. Magyar Természetvédők Szövetsége, Budapest

Körmendi Krisztina-Solymosi József (2008): A villamos-energia ellátás zavarának kialakulása és okai a 2003. augusztusi „nagy Észak-amerikai” áramszünet példáján. *Hadmérnök* 3/1

Zöld – Híd Alapítvány (2011): *Globális nevelés oktatási anyag*. Pécs

Internetes hivatkozások

<http://www.eneron.hu/energia/tortenete> 2012.11.05.

<http://ttk.pte.hu/ami/phare/energ/energ2.htm> 2012.11.05.

<http://www.alternativenergia.net/> 2012.11.07.

<http://asztivaniskola.lapunk.hu/tarhely/asztivaniskola/dokumentumok/globalizacio.pdf> 2011.11.07.

<http://www.alternativenergia.hu/sporolasi-tippek-a-haztartasban/44517> 2012.11.07.

<http://kornyezetbarat.hulladekboltermek.hu/> 2012.11.10.

Támogatóink

Alapítvány Alsómocsoládért

Alsómocsolád Község Önkormányzata

Demokratikus Alsómocsoládi Gyermek- és Ifjúsági Önkormányzat

„Mocsolád-Civilház” Nonprofit Kft.

Zöld-Híd Alapítvány

Oktatásügyi és Kulturális
Főigazgatóság

Fiatalk Lendületben Program

„Ez a projekt az Európai Bizottság támogatásával valósult meg. A projekt tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság vagy a MOBILITÁS véleményét, mely intézmények felelőssége a projektre nem terjed ki.”

**Fiatalk
Lendületben
Program**